

Veronika Chala, PhD in Economics, Associate Professor

*Pridniprovska State Academy
of Civil Engineering and Architecture
Dnipro, Ukraine*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-244-9-6>

FEATURES OF THE NATIONAL MODEL OF «GREENING» THE CHINA'S ECONOMY

ОСОБЛИВОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ МОДЕЛІ «ОЗЕЛЕНЕННЯ» ЕКОНОМІКИ КИТАЮ

Серед країнових моделей розбудови зеленої економіки на неабияку дослідницьку увагу заслуговує її планова модель. Вона отримала найбільшого поширення у країнах з наздоганяючим типом економічного розвитку, яскравим представником яких є Китай. Головними засадничими елементами моделі формування зеленої економіки таких країн (окрім Китаю, до цієї групи ми також відносимо Бразилію та В'єтнам) слід вважати наступні:

- значна частка вторинного сектору у структурі національних економік країн, що коливається нині у діапазоні від 17 до 37% валового внутрішнього продукту;

- зовнішні, відносно вітчизняних виробників і споживачів, ключові механізми управління національним економічним розвитком, відображені у відповідних загальнодержавних планах і стратегіях;

- значний брак ефективного інституційного й інфраструктурного забезпечення процесів зеленої трансформації суспільного відтворення;

- другорядна роль екологічної культури та управління природним капіталом відносно стратегічної пріоритетності досягнення високих темпів економічного зростання;

- відносно низька ефективність національних економічних політик, недостатні якісні кондиції освітньої, наукової, медичної,

культурної, спортивної та соціальної інфраструктури, а також спираючись на моделі управління якістю на стандарти ISO;

– високий вуглецевий слід та матеріаломісткість національного виробництва з нерозвинутими механізмами енергоефективності та управління відходами.

Щодо Китаю, слід зазначити, що ще у 2002 р. він розробив і перейшов до впровадження власної моделі «озеленення» національної економіки на основі розбудови у її структурі замкнутих циклів матеріальних потоків [1, с. 231–239]. На практиці реалізація зазначеної моделі, яка, до речі, є дуже подібною до моделі циркулярної економіки, охоплює три рівні, а саме:

– мікрорівень – впровадження економічними суб'єктами принципово нових моделей чистого виробництва;

– мезорівень – реалізація важелів організаційно-економічної й інституційної підтримки національних еко-індустріальних парків відповідно до встановлених планових показників, із запровадженням з 2015 р. комплексного стандарту оцінки ефективності їх функціонування за критеріями щодо динаміки структурної динаміки, ресурсного потенціалу промислового симбіозу і ресурсоощадності, захисту довкілля і розкриття інформації [2];

– макрорівень – впровадження механізмів державного стимулювання процесів формування якісно нових моделей суспільного виробництва, розподілу, обміну і споживання, що характеризуються мінімальним негативним впливом на довкілля та максимальним урахуванням інтересів усіх груп стейкхолдерів.

Реалізація інструментарію розбудови зеленої економіки відбувається з дуже характерною для Китаю рисою, а саме: експериментуванням в умовах ієрархії [3]. Йдеться як про детальне планування різного роду екологічних програм і проєктів, так і розроблення під кожен конкретний кейс найбільш релевантних фінансових механізмів його підтримки на двох рівнях – розвитку циркулярної економіки та екологізації національного виробничого комплексу. Найбільша ж увага приділяється плануванню тих проєктів, котрі зможуть стати у перспективі взірцевими і згенерувати при цьому потужний демонстраційний ефект для значної кількості китайських провінцій, міських агломерацій, зон підприємництва та окремих суб'єктів господарювання.

Ще одна притаманна саме КНР риса у розбудові зеленої економіки пов'язана з активним використанням її інструментів при реалізації національної стратегії міжнародної економічної експансії. Так, вже сьогодні бачимо активну пріоритезацію «озеленення» зовнішньоекономічної діяльності китайських суб'єктів господарювання при просуванні національних економічних інтересів КНР на африканському континенті, де переважають, як ми знаємо, країни з традиційною моделлю зеленої економіки. Зокрема, запропонована Китаєм глобальна стратегія «Один шлях, один пояс» передбачає в якості однієї з ключових цілей просування шляхом зеленого розвитку у напрямку миру, добробуту, відкритості, інновацій, культурного обміну та чистого врядування [4]. Окрім того, важливими цілями реалізації зовнішньоекономічної експансії КНР декларується її масштабна допомога іншим країнам, що розвиваються, у реалізації Порядку денного сталого розвитку ООН на період до 2030 р.

Не залишилась поза прискіпливою увагою Китаю і група розвинутих країн світу, співробітництво з якими у сфері розбудови зелених моделей виробництва і споживання розглядається в якості важливого інструменту здобуття ним глобального конкурентного лідерства. Так, у нинішніх двосторонніх форматах співробітництва й обміну КНР з Німеччиною, Великобританією та ПАР червоною ниткою проходить взаємодія у сфері збереження біорізноманіття, розвитку екосистем, забезпечення біологічної безпеки та недопущення кліматичних змін. Загалом же, головна іманентна риса моделі розбудови Китаєм моделі зеленої економіки (рис. 1) є її жорстка регламентація на найвищому рівні.

За умов такої регламентації диверсифікація її інституційно-регуляторної структури відбувається виключно у цілях підвищення ефективності переведення національної економіки на «зелені рейки».

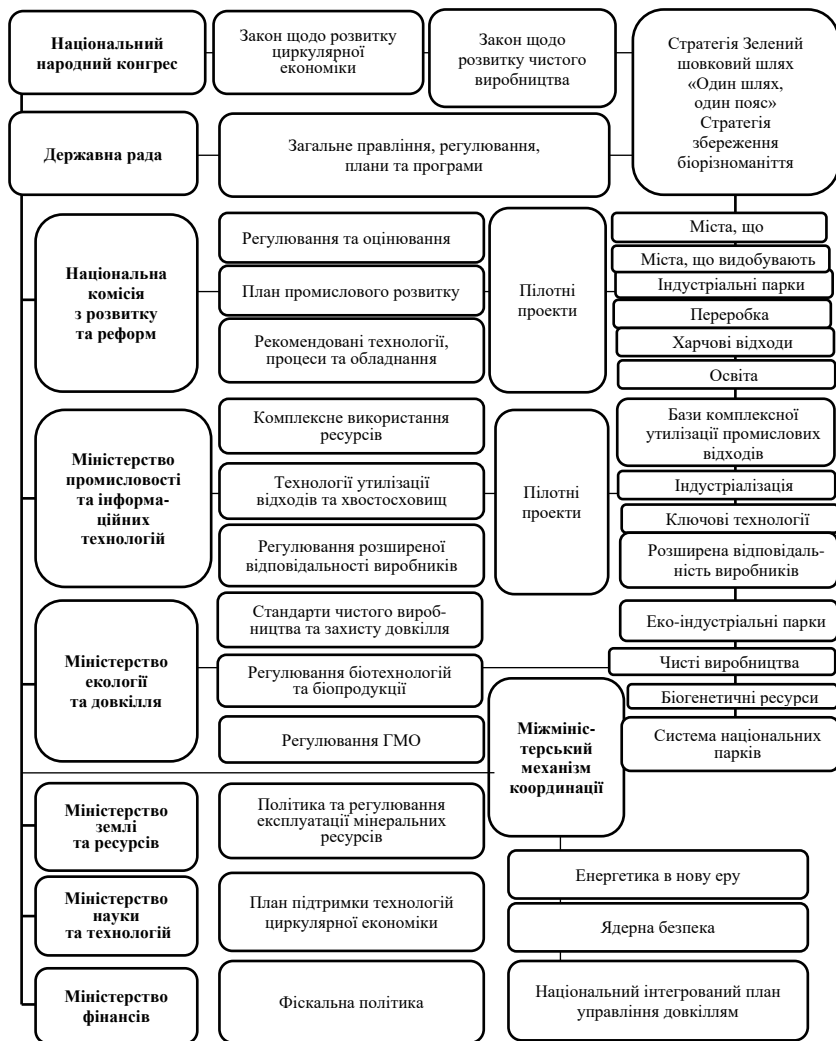

Рис. 1. Інституційні рамки моделі розбудови зеленої економіки Китаю

Джерело: узагальнено і побудовано автором за даними [3; 4]

Висновки. До основних засадничих елементів моделі формування зеленої економіки Китаю слід віднести значну частку вторинного сектору у структурі економіки; зовнішні ключові

механізми управління національним економічним розвитком; брак ефективного інституційного й інфраструктурного забезпечення процесів зеленої трансформації; другорядна роль екологічної культури та управління природним капіталом; недостатні якісні кондиції освітньої, наукової, медичної, культурної, спортивної та соціальної інфраструктури; високий вуглецевий слід та матеріало-місткість національного виробництва. Реалізація інструментарію розбудови зеленої економіки відбувається з характерними для Китаю рисами: експериментуванням в умовах ієрархії та стратегії міжнародної економічної експансії.

Література:

1. Geng Y., Doberstein B. Developing the circular economy in China: challenges and opportunities for achieving «leapfrog development». *International Journal of Sustainable Development and World Ecology*. 2008. Vol. 15. P. 231–239.
2. Huang B. et al. Review of the development of China's Eco-industrial Park standard system. *Resources, Conservation & Recycling*. 2019. Vol. 140. P. 137–144.
3. Ekins P., Domenech T., Drummond P., Bleischwitz R., Hughes N., Lotti L. The Circular Economy: What, Why, How and Where. OECD/EC Workshop «Managing environmental and energy transitions for regions and cities», Paris. 5-th July 2019. URL: <https://www.oecd.org/cfe/regionaldevelopment/Ekins-2019-Circular-Economy-What-Why-How-Where.pdf>.
4. China's International Development Cooperation in the New Era. The State Council Information Office of the People's Republic of China. January 2021. URL: <https://english.mee.gov.cn/Resources/publications/Whitep/202101/P020210122374486901993.pdf>.